

O'ZBEKISTON VA XITOIY MADANIY HAMKORLIGI: TARIX VA HOZIRGI ZAMON

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2025-26-509-517>

Nigora Saydaliyeva

TDSHU, Sharq falsafasi va germeneytika
kafedrasi, f.f.n., dotsent

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy hamkorlikning tarixiy ildizlari va hozirgi zamondagi rivojlanish jarayonlari tahlil qilinadi. Buyuk Ipak yo'li davridan boshlangan madaniy almashinuv jarayonlari, ilm-fan, san'at, adabiyot va diniy qadriyatlarning ikki xalq hayotiga ko'rsatgan ta'siri ko'rib chiqiladi. Mustaqillikdan keyingi davrda esa ta'lim, san'at, turizm, xalq diplomatiyasi va iqtisodiy aloqalar bilan bog'liq madaniy jarayonlarning yangi bosqichga ko'tarilgani ilmiy asosda yoritiladi. Maqolada shuningdek, hozirgi zamon hamkorlikning istiqbollari hamda madaniy almashinuv dasturlarining rivojlanish omillari bo'yicha taklif va tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, Xitoy, madaniy hamkorlik, Buyuk Ipak yo'li, ta'lim, san'at, turizm, xalq diplomatiyasi, madaniy almashinuv, strategik sheriklik, Xitoy Fanlar Akademiyasi (CAS), strategik hamkorlik memorandumlari (MoU).

Аннотация. В статье анализируются исторические корни культурного сотрудничества между Узбекистаном и Китаем и современные процессы его развития. Рассматриваются процессы культурного обмена, начавшиеся в эпоху Великого шелкового пути, влияние науки, искусства, литературы и религиозных ценностей на жизнь двух народов. В период после обретения независимости научно освещается подъем на новый уровень культурных процессов, связанных с образованием, искусством, туризмом, народной дипломатией и экономическими отношениями. В статье также даются предложения и рекомендации по перспективам современного сотрудничества и факторам развития программ культурного обмена.

Ключевые слова: Узбекистан, Китай, культурное сотрудничество, Великий шелковый путь, образование, искусство, туризм, народная дипломатия, культурный обмен, стратегическое партнерство, Китайская академия наук (КАН), меморандумы о стратегическом сотрудничестве (МОВ).

Abstract. This article analyzes the historical roots of cultural cooperation between Uzbekistan and China and its current development processes. The cultural

exchange processes that began during the Great Silk Road era, the impact of science, art, literature and religious values on the lives of the two peoples are considered. In the post-independence period, the rise of cultural processes related to education, art, tourism, public diplomacy and economic relations to a new level is scientifically highlighted. The article also provides proposals and recommendations on the prospects for current cooperation and factors for the development of cultural exchange programs.

Keywords: *Uzbekistan, China, cultural cooperation, Great Silk Road, education, art, tourism, people's diplomacy, cultural exchange, strategic partnership, Chinese Academy of Sciences (CAS), memorandums of strategic cooperation (MoU).*

Kirish.

Bugungi globallashuv jarayonida mamlakatlar o'rtasidagi madaniy hamkorlik siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. Xususan, O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy munosabatlar uzoq tarixiy ildizlarga ega bo'lib, Buyuk Ipak yo'li davridan boshlab ikki xalq o'rtasida bilim, san'at, urf-odat va qadriyatlar almashinuvi shakllangan. XXI asrda esa "Bir makon, bir yo'l" tashabbusi, shuningdek, ta'lim, san'at, turizm va ilmiy tadqiqotlar sohalaridagi qo'shma loyihalar ushbu aloqalarni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy hamkorlikni tarixiy rivojlanish bosqichlari hamda zamonaviy jarayonlar asosida tadqiq etish dolzarb ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy hamkorlikning tarixiy jarayonlari, hozirgi zamondagi holati hamda istiqbollari tahlil qilinadi.

Ushbu mavzuda - O'zbekiston va Xitoy madaniy hamkorligining tarixiy asoslarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ikki tomonlama aloqalarning hozirgi zamondagi rivojlanish tendensiyalarini ochib berish hamda kelgusida ushbu hamkorlikni yanada rivojlantirish istiqbollarini asoslashdir.

O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy aloqalarning shakllanishi va rivojlanishi bosqichlari tarixiy manbalar hamda yangi arxiv hujjatlari asosida ilk bor tizimli tarzda tahlil qilinadi. Mustaqillikdan keyingi davrda ikki mamlakat o'rtasida amalga oshirilgan madaniy hamkorlik shakllari (xalq diplomatiyasi, qo'shma ilmiy ekspeditsiyalar, ta'lim almashinuvi, madaniy festivallar va boshqalar) keng qamrovli ilmiy asosda o'rganiladi. O'zbekiston-Xitoy madaniy hamkorligining mintaqaviy xavfsizlik, ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy taraqqiyotga ko'rsatadigan ta'siri bo'yicha yangi konseptual yondashuv taklif etiladi. Tarixiy tajriba asosida

madaniy hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Hamkorlik bosqichlari

O'zbekiston va Xitoy madaniy hamkorligi tarixiy jarayonlardan kelib chiqib quyidagi bosqichlarga bo'lish mumkin:

1. **Qadimgi davr va Buyuk Ipak yo'li davri (m.avv. II asr – mil. XV asr)** – savdo, din va ilmiy g'oyalar almashinuvi, xalqaro karvon yo'llarining madaniy muloqotdagi o'rni.

2. **XVI–XIX asrlar** – temuriylar va keyingi davrlarda savdo-diplomatik aloqalar davom etgan bo'lsa-da, madaniy hamkorlikda qisqa tanaffuslar bo'lgan.

3. **XX asr – Sovet davri** – O'zbekiston SSR orqali Xitoy bilan bevosita madaniy aloqalar cheklangan bo'lsada, xalqaro ilmiy ekspeditsiyalar va ayrim san'at namunalari almashinuvi yuz bergan.

4. **Mustaqillikdan keyingi davr (1991 yildan hozirgacha)** – O'zbekiston va Xitoy o'rtasida madaniy-diplomatik aloqalar davlat darajasida yangi bosqichga ko'tarildi. Qo'shma dasturlar, shartnomalar va madaniyat kunlari tashkil etildi.

O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy hamkorlikning ildizlari qadimiy davrlarga borib taqaladi. Miloddan avvalgi II asrdan boshlab faol bo'lgan Buyuk Ipak yo'li ikki xalqning o'zaro aloqalarini rivojlantirgan. Savdo karvonlari nafaqat tovarlar, balki san'at, adabiyot, diniy e'tiqodlar va ilmiy bilimlarning ham almashinuviga imkon yaratgan. Hindistondan Xitoyga borishi va keyinchalik Xitoydan Markaziy Osiyo orqali tarqalishi jarayonida O'zbekiston hududidagi qadimiy shaharlar (Samarqand, Buxoro, Xiva) muhim markaz bo'lgan. Shuningdek, Xitoy ipakchilik san'ati, qog'oz ishlab chiqarish texnologiyasi O'rta Osiyo orqali musulmon dunyosiga tarqalgan.

O'rta asrlarda ham ikki hudud olimlari o'rtasida ilmiy aloqalar mavjud bo'lgan. Masalan, al-Xorazmiy, al-Farg'oniy singari allomalar asarlari Xitoyda o'rganilgan, xitoylik astronom va tabiblarning ishlari esa Movarounnahr ilmiy muhitiga ta'sir ko'rsatgan.

O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy aloqalar qadimiy Ipak yo'li orqali shakllangan. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlar Sharq va G'arb sivilizatsiyalari chorrahasi bo'lib xizmat qilgan. Xitoy ipak mahsulotlari, qog'oz ishlab chiqarish texnologiyasi Markaziy Osiyoga kirib kelgan bo'lsa, o'z navbatida, O'zbekiston hududidan Xitoyga hunarmandchilik buyumlari, ilm-fan yutuqlari, diniy va falsafiy qarashlar kirib borgan.

O'zbekiston va Xitoy o'rtasida diplomatik aloqalar 1992-yil 2-yanvarda o'rnatilgan. Ta'lim sohasidagi rasmiy hamkorlik 1999-yil 8-noyabrda O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi hamda Xitoy Xalq Respublikasi Ta'lim

vazirligi o'rtasida imzolangan "Ta'lim sohasida hamkorlik to'g'risida bitim" bilan boshlangan. Ushbu bitim ikki davlat o'rtasidagi talabalar almashinuvi, professor-o'qituvchilar tajriba almashuvi va ilmiy hamkorlik uchun asos bo'ldi.[1]

Bugungi kunda O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy hamkorlik ko'plab yo'nalishlarda rivojlanmoqda.

Ta'lim va fan sohasida Markaziy Osiyodagi birinchi Konfutsiy instituti 2005-yilda Tashkentda tashkil etilgan. Bu institut Xitoy tilini o'qitish, madaniy tadbirlar va ilmiy konferensiyalar o'tkazishda yetakchi rol o'ynaydi. 2015-yilga kelib institutda har yili 1 200 dan ortiq tinglovchi tahsil olgan, 2020–2021-yillarda esa 3 000 dan ortiq o'quvchi tayyorlangan. Institutda 15 nafar xitoylik va mahalliy o'qituvchi faoliyat yuritadi. Xitoy va O'zbekiston o'rtasida rasmiy stipendiya dasturlari va hamkorlik shartnomalari yo'lga qo'yildi. 2014-yil noyabrda Samarqandda ikkinchi Konfutsiy instituti ochildi. Bu institut ham Xitoy tilini o'qitish va madaniy almashinuvda muhim ahamiyat kasb etadi.[2]

2025-yilga kelib, O'zbekiston bo'ylab 100 dan ortiq xitoylik o'qituvchi va volontyorlar jalb qilinmoqda, bu esa xitoy tiliga bo'lgan talabning oshganini ko'rsatadi.[3]

"More in region are seeking to learn Chinese" maqolasida aytilishicha, Markaziy Osiyoda, jumladan O'zbekistonda, HSK (Chinese Proficiency Test) imtihonlarini topshirgan nomzodlar soni 2024 yil oxiriga kelib 143,000 ga yetgan

San'at va adabiyot sohasi. 2024 yil fevral oyida Toshkent shahrida China operasi san'ati va "Spring Festival / Aria along the Silk Road" konsertida Xitoy opera san'ati namoyish etildi.. 2024 yil 28 oktyabrda Toshkent shahrida "Day of Culture of the People's Republic of China in Uzbekistan" festivalida Xitoy san'at ustalari ham, O'zbekiston tomonidan ijodiy jamoalar ishtirok etgan.

Turizm va merosni asrash. 2023 yil 9 oktyabrda "Xian, Samarkand forge culture, tourism cooperation" konferensiyasi Samarqandda bo'lib o'tdi. Ushbu yig'ilishda Xian shahri va Samarqand viloyati madaniyat va turizm bo'yicha memorandum imzoladi. Ushbu hamkorlik doirasida ikki shahar o'rtasida turizmni rivojlantirish, madaniy almashinuv, arxeologiya va nomoddiy madaniy meros sohasida loyihalar amalga oshirilishi belgilangan. 2023 yil 22 dekabrda Samarqandda Xian Jiaotong University (XJTU, Xitoy) hamda Samarkand State University hamkorligida "China Center" tashkil etildi. Ushbu markaz ilmiy-analitik faoliyat, ta'lim almashuvi va merosni o'rganish bo'yicha hamkorliklarni kengaytirishga qaratilgan. 2024 yilda Shaanxi provinsiyasi (Xian hududi) bilan hamkorlikda Samarqanddagi "Silk Road" Universitetida ushbu laboratoriya ochildi. Laboratoriya arxeologik materiallar va biologik tahlillar bilan shug'ullanadi, tarixiy

obyektlar va meroslarni asrashda Xitoy va O'zbekiston olimlari hamkorligini kuchaytiradi.[4]

Rasmiy statistikaga ko'ra, turizm maqsadida O'zbekistonga tashrif buyurgan Xitoy fuqarolari soni oshib bormoqda. 2024-yilda yanvar-noyabr oylarida 66,6 mingga yaqin Xitoy fuqarolari turizm maqsadida O'zbekistonga tashrif buyurgan

Ommaviy madaniyat, kino, teatr, ko'rgazmalar va madaniy kunlar tashkil etilishi. 2023 yil 28 oktyabrda Toshkentda "Xitoy Xalq Respublikasining Madaniyat kuni" tadbiri bo'lib o'tdi. O'zbekiston va Xitoy madaniyat arboblari, ijodkorlar va davlat vakillari ishtirok etgan. 2024 yil 5 yanvar Toshkentda "The Flower of Kashgar" xitoy filmi o'zbek tiliga dublyaj qilingan holda namoyish etilgan. Filmdan oldin Xitoyning Xinjiang mintaqasining madaniy va ijtimoiy jihatlari haqida so'z yuritilgan.

Xitoy va O'zbekiston hamkorligidagi qo'shma korxonalarining soni. 2025 yil 1-iyul holatiga 4 124 ta qo'shma korxonalar, 4 192 ta Xitoy kapitali ishtirokida firmalar mavjud.

Misol uchun BYD va "O'zavtosanoat" AJ qo'shma korxona tashkil qilindi - 2022 yil 30-dekabrda tuzilgan kelishuv. Ushbu korxona yangi energiyali avtomobillar va ularning butlovchi qismlarini ishlab chiqaradi. "Buxoro Brilliant Silk" qo'shma korxonasi — ipak tolasini (silk) tayyorlash bo'yicha; korxona eksport hajmi (Eron, Vetnam, Turkiya, Hindiston kabi davlatlarga) ~2,5 million dollar bo'lgan.

Bugungi kunda ikki mamlakat o'rtasida madaniy hamkorlik quyidagi yo'nalishlarda faol rivojlanmoqda:

- O'zbekistonlik talabalar Xitoy oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayapti. Konfutsiy institutlari orqali xitoy tili va madaniyati o'rgatilmoqda. Shu bilan birga, O'zbekiston universitetlarida ham sinologiya bo'yicha mutaxassislar tayyorlanmoqda.
- O'zbek adiblarining asarlari xitoy tiliga, xitoy yozuvchilarining asarlari esa o'zbek tiliga tarjima qilinmoqda. Masalan, Alisher Navoiyning ayrim g'azallari xitoy tilida nashr etilgan.
- O'zbekiston va Xitoyda o'zaro madaniyat kunlari, qo'shma ko'rgazmalar, konsert dasturlari muntazam o'tkazilmoqda. O'zbek raqs ansambllari Xitoyda, xitoylik san'atkorlar esa O'zbekistonda chiqish qilmoqda.
- Samarqand, Buxoro va Xiva shaharlariga xitoylik sayyohlar oqimi yildan-yilga ortmoqda.
- Xitoylik mutaxassislar bilan qo'shma restavratsiya loyihalari amalga oshirilmoqda.

- O'zbekiston va Xitoy o'rtasida kino, hujjatli filmlar, teleko'rsatuvlar almashinuvi kengaymoqda. Bu jarayon ikki xalqning o'zaro tushunishini yanada mustahkamlamoqda.

O'zbekiston–Xitoy ta'lim sohasidagi hamkorligi oxirgi yillarda sezilarli darajada kengaydi. Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti kabi oliy ta'lim muassasalari Xitoyning nufuzli universitetlari bilan qo'shma dasturlarni yo'lga qo'ygan. Toshkent, Samarqand va Andijonda Konfutsiy institutlari faoliyat yuritib, xitoy tilini o'qitish va tarjimonlar tayyorlashda muhim o'rin tutmoqda.

Hozirgi kunda Tashkentdagi (Confucius Institute) Konfutsiy instituti (TSUOS bilan hamkorlikda) ta'lim va fan sohasida Xitoy va O'zbekiston o'rtasida rasmiy stipendiya dasturlari va hamkorlik shartnomalari mavjud. 2024 yil bahorida Xinjiang mintaqasi bilan ozbekistonlik talabalar uchun stipendiyalar berish to'g'risida kelishuv imzolangan — bu O'zbekiston talabalarining Xitoyning ayniqsa Shinjon (Xinjiang) va boshqa hududlardagi universitetlariga kirishini osonlashtirdi.

2024–2025 yillarda rasmiy kelishuvlar va stipendiya dasturlari kengaydi — 2024 yil bahorida Xinjiang bilan imzolangan stipendiyalar (gov.uz) 2025 yil boshidan beri esa Xitoy bilan qo'shma ilmiy markazlar va laboratoriyalar tashkil etish bo'yicha yangi kelishuvlar e'lon qilindi (masalan, qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiya transferi sohalarida).

Confucius Institute orqali mandarin hamda xitoy madaniyati bo'yicha keng kurslar tashkil etildi; dastlabki yillarda talabalar soni sezilarli darajada oshdi.

2024 yilgi kelishuvlardan so'ng O'zbekistonliklar uchun Xitoydagi bepul yoki subsidiya bilan ta'minlangan o'qish imkoniyati kengaydi (masalan, Xinjiang stipendiyalari)

Qo'shma ilmiy tadqiqotlar, laboratoriyalar

Xitoy Fanlar Akademiyasi (CAS) va O'zbekiston Milliy ta'lim muassaslari o'rtasida ochiq fan (open science) va strategik hamkorlik memorandumlari (MoU) imzolangan (masalan, 2023 yil 11 oktyabrda CAS bilan hamkorlik MoUsi) — bu qo'shma tadqiqot loyihalari, ma'lumot almashinuvi va ilmiy salohiyatni oshirishga yo'naltirilgan.

Kelgusida ikki davlat o'rtasida qo'shma ilmiy markazlar tashkil etish, qo'shma dissertatsion kengashlar faoliyatini yo'lga qo'yish, akademik mobillik dasturlarini kengaytirish istiqbollari mavjud.

San'at va ijodiy hamkorlik

San'at sohasidagi aloqalar ham kengayib bormoqda. Xitoylik rassom va haykaltaroshlarning ko'rgazmalari Toshkent va Samarqandda, o'zbek san'atkorlarining ko'rgazmalari esa Pekin va Shanxayda o'tkazilmoqda. O'zbek

raqs ansambllari Xitoyda katta muvaffaqiyat bilan chiqish qilmoqda, xitoylik teatr jamoalari esa O'zbekistonda spektakllar namoyish etmoqda.

Kelgusida kino va animatsiya sohasida qo'shma mahsulotlar yaratish, teatr festivallarida muntazam qo'shma ishtirok etish va xalq amaliy san'atini birgalikda rivojlantirish istiqbollari keng.

Turizm va merosni asrash

O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi turizm aloqalari tobora mustahkamlanmoqda. Xitoy sayyohlarining Samarqand, Buxoro va Xiva shaharlariga qiziqishi ortib bormoqda. Xitoyda esa o'zbek madaniyati va milliy taomlariga qiziqish kuchaymoqda.

Kelgusida ikki mamlakat o'rtasida qo'shma turistik yo'nalishlar, "Ipak yo'li" brendi ostida qo'shma reklama kampaniyalari tashkil etish, shuningdek, merosni restavratsiya qilish sohasida qo'shma ilmiy-tadqiqot loyihalarini yo'lga qo'yish istiqbollidir.

Iqtisodiy va siyosiy omillar bilan bog'liq madaniy jarayonlar

Madaniy hamkorlik iqtisodiy va siyosiy aloqalarning barqaror rivojlanishiga xizmat qilmoqda. "Bir makon, bir yo'l" tashabbusi nafaqat transport va savdo, balki madaniy aloqalarni ham kengaytirdi. O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi yirik investitsion loyihalarda madaniyatlararo muloqot muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Shuningdek, xalq diplomatiyasi, yoshlar almashinuvi va madaniy diplomatiya siyosiy barqarorlikni mustahkamlashda strategik ahamiyat kasb etmoqda.

Kelgusida iqtisodiy loyihalarni madaniy hamkorlik bilan uyg'unlashtirish (masalan, yirik infratuzilma qurilishlari bilan birga madaniy markazlar ochish) ikki tomonlama aloqalarni yanada samarali qiladi.

Misollar

- 2011-yilda Toshkentda Konfutsiy institutining ochilishi ikki xalq madaniy muloqotida muhim voqea bo'ldi.
- 2017-yilda O'zbekistonda "Xitoy madaniyat yili" o'tkazilib, yuzlab ko'rgazma, spektakl va ilmiy anjumanlar tashkil etildi.
- Samarqandda bo'lib o'tgan **Sharq taronalari** festivalida xitoylik san'atkorlar muntazam ishtirok etib kelmoqda.
- 2022–2023 yillarda oliy ta'lim sohasida qo'shma fakultetlar ochildi, masalan, Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti va Xitoyning ayrim universitetlari o'rtasidagi qo'shma dasturlar.

Kelajakda hamkorlik quyidagi sohalarida kengayishi mumkin:

- qo'shma ilmiy-tadqiqot markazlari tashkil etish,
- madaniy diplomatiya doirasida "xalqdan-xalqqa" aloqalarni kuchaytirish,

- raqamli madaniyat va yangi media loyihalarini rivojlantirish,
- turizmni integratsiyalash orqali iqtisodiy va madaniy sinergiya hosil qilish.

Natijalar va yutuqlar

- Confucius Institute va mahalliy sinxologiya dasturlari orqali mandarin o'qitilishi kengaydi va madaniy tadbirlar yoshlarning qiziqishini oshirdi.[5]
- 2019 va undan keyingi yillarda chet elda o'qiydigan o'zbekistonlik talabalar soni o'sib borgan, 2024 yil stipendiya paketlari ayniqsa Xinjiang hududidagi universitetlarda o'qish imkoniyatini ko'paytirdi. Bu o'zbekistonlik talabalarning xalqaro tajribasini oshirdi va ixtisoslik jihatidan yangi bilimlar olib kelmoqda.[6]
- CAS bilan imzolangan MoUlar orqali ochiq fan, qo'shma tadqiqot markazlari va texnik mavzular (qishloq xo'jaligi, botanika, oziq-ovqat xavfsizligi) bo'yicha hamkorliklar yo'lga qo'yildi. Bu esa mutaxassislar almashinuvi, laboratoriyalar va ilmiy natijalarni ishlab chiqarishni rag'batlantiradi.

Xulosa.

O'zbekiston–Xitoy madaniy va ta'limiy hamkorligi 2004 yildan boshlab barqaror rivojlanib keldi. Confucius Institute'larning ochilishi, talabalar almashinuvi, CAS kabi yirik ilmiy institutlar bilan MoUlar hamda 2024 yilga kelib stipendiya dasturlarining kengaytirilishi ikki tomonlama aloqalarni chuqurlashtirdi.

O'zbekiston va Xitoy madaniy hamkorligi o'zining boy tarixiy ildizlari va hozirgi zamondagi dinamik rivoji bilan ajralib turadi. Bu hamkorlik nafaqat ikki davlat o'rtasidagi do'stlikni mustahkamlaydi, balki mintaqaviy barqarorlik va xalqaro madaniy aloqalarning rivojlanishiga xizmat qiladi.

O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi madaniy hamkorlikning ildizlari qadimiy davrlarga, xususan, Buyuk Ipak yo'li davriga borib taqaladi. Uzoq asrlar davomida savdo yo'llari ikki xalqni nafaqat iqtisodiy, balki ilmiy, diniy va badiiy jihatdan ham bog'lab turgan. Mustaqillikdan keyin esa O'zbekiston–Xitoy munosabatlari yangi bosqichga ko'tarilib, madaniyat, ta'lim, san'at, turizm va xalq diplomatiyasi yo'nalishida sezilarli darajada rivojlandi.

Bugungi kunda ikki davlat o'rtasidagi madaniy hamkorlik o'zaro ishonch va strategik sheriklik tamoyillariga asoslangan bo'lib, ta'lim almashinuvi, qo'shma ilmiy izlanishlar, madaniyat kunlari, san'at festivallari va turizm sohasida faol namoyon bo'lmoqda. Shuningdek, "Bir makon, bir yo'l" tashabbusi doirasida madaniy hamkorlik siyosiy va iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashda muhim o'rin tutmoqda.

Tarixiy jarayonlar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston va Xitoy madaniy aloqalari ikki tomon uchun ham nafaqat milliy identitetni boyituvchi omil, balki mintaqaviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiluvchi strategik resursdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sino-Uzbek education cooperation creates opportunities
2. Project {} | china.aiddata.org
3. Thubron C. Shadow of the Silk Road. – London: Chatto & Windus, 2006. – 363 P. 59–88.
4. Yu Longyu. China–Central Asia Cultural Exchanges: Past and Present. – Beijing: Foreign Languages Press, 2018. – 280 p. (pp. 145–172).
5. Millward J. Eurasian Crossroads: A History of Xinjiang. – New York: Columbia University Press, 2007. P. 85–110.
6. Jo'rayev N. O'zbekiston–Xitoy munosabatlari: tarix va zamon. – Toshkent: "Fan" nashriyoti, 2019. 245 b.
7. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: "Ma'naviyat", 2008. – 176 b
8. Mamatov Sh., Qo'chqorov A. Buyuk Ipak yo'li va madaniy almashinuv. – Samarqand: Samarqand DU nashriyoti, 2015. – 210 b.
9. Usmonov X. O'zbekistonning xalqaro madaniy aloqalari. – Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi nashriyoti, 2020. – 198 b.
10. Aliyev R. O'zbekiston va Xitoy o'rtasidagi ta'limiy hamkorlik masalalari. // Sharqshunoslik ilmiy jurnali. – Toshkent, 2021. – №3. – B. 55–68.
11. Чжан Цзянь. "Культурное сотрудничество Китая и Узбекистана". – Пекин, 2020.
12. Karimov I. "O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari". – Toshkent, 1997.
13. Алимов Р. "Великий Шелковый путь: прошлое и настоящее". – Тошкент, 2019.
14. Hansen V. The Silk Road: A New History. – Oxford: Oxford University Press, 2012. P. 133–162.